

Handläggare
Jon Möller
Telefon: 08-508 28 975

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2014-02-04 p 17

Ungdomars kompetens och tankar om ett fossilbränslefritt Stockholm 2050

Avrapportering av Klimatsmarta stockholmars temakampanj
Klimatsmart framtid 2012-2013

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna avrapporteringen av Klimatsmarta stockholmars temakampanj Klimatsmart framtid.
2. Skicka ärendet till utbildningsnamnden för kännedom.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Klimatsmarta stockholmare genomförde hösten 2012 och våren 2013 temakampanjen Klimatsmart framtid. Kampanjen innehöll åtta inspirationsdagar och workshops om ett fossilbränslefritt Stockholm 2050, ett yrkesvägledningsevent om gröna jobb och ett försök till att skapa gröna sommarjobb för gymnasieelever i Stockholms stad.

Därutöver genomfördes ett utbyte hösten 2012 med Stockholms ungdomsfullmäktige, som skrev en motion om ett fossilbränslefritt Stockholm 2050, och ett samarbete våren 2013 med Ungdomar.se och Sveriges ungdomsråd som arrangerade hållbarhetsturnén We Change i Stockholm 8-9 april med två liknande inspirationsdagar för gymnasieungdomar.

Syftet med kampanjen var att visa hur unga i Stockholm kan vara med och bidra till ett fossilbränslefritt och hållbart Stockholm genom sitt framtida yrkesval. Totalt engagerades 2500 elever i åldern 16 - 19 år från 23 olika gymnasieskolor i Stockholms stad i diskussioner om ett fossilbränslefritt Stockholm och ungdomarnas möjligheter för en klimatsmart karriär. Totala kostnaden för den årslånga kampanjen uppgick till cirka 600 tkr.

Responsen från gymnasieungdomarna var positiv, de är intresserade och engagerar sig gärna i omställningen till ett fossilbränslefritt Stockholm. Förvaltningen anser att det är viktigt att på olika sätt inspirera och göra ungdomarna delaktiga i stadens arbete med omställningen till ett fossilbränslefritt samhälle. Det är de som framöver ska genomföra åtgärder och ta fortsatta beslut så att målet ett fossilbränslefritt Stockholm kan nås 2050.

Bakgrund

Klimatsmarta stockholmare

Sedan 2008 arbetar miljöförvaltningen i Stockholms stad med kommunikationsinriktade aktiviteter inom ramen för Klimatsmarta stockholmare.

Klimatsmarta stockholmares tre huvudsakliga syften är att:

- sprida kunskap om vad stockholmarna kan göra för att minska sina och Stockholms totala växthusgasutsläpp
- kommunicera Stockholms stads klimatarbete
- skapa engagemang kring omställningen till ett fossilbränslefritt Stockholm

En viktig del i kommunikationsarbetet är att samarbeta och nätverka med andra förvaltningar och bolag i staden samt externa aktörer som arbetar med konkreta och aktuella klimatsmarta styrmedel och lösningar. Klimatsmarta stockholmare kan komplettera, skala upp och vidareutveckla deras insatser med kommunikationsaktiviteter.

Klimatsmarta stockholmare leds av en styrgrupp med Gunnar Söderholm (förvaltningschef) som ordförande. Övriga medlemmar är Gustaf Landahl (Avdelningschef Plan och Miljö), Jonas Tolf, (Enhetschef Energi och Klimat), Örjan Lönngren (Energirådgivare), Anette Riedel (informatör), Pia Stenervall (Kommunikatör stadsledningskontoret) och Maria Tengvard (projektledare stadsledningskontoret).

Det dagliga arbetet leds av en arbetsgrupp som för närvarande består av Siri Maassen, Jon Möller, Anette Almlöf och Anette Riedel på miljöförvaltningen.

Temakampanjer

Klimatsmarta stockholmare delar in sina aktiviteter i tre delar med olika inriktning och målgrupper:

- löpande klimatkommunikation
- återkommande kommunikationsaktiviteter
- fördjupningsaktiviteter i form av årliga temakampanjer

Temat för de årliga temakampanjerna och de aktiviteter som genomförs tas fram utifrån följande urvalskriterier:

1. De utgår från stadens beslutade mål och styrdokument.
2. Det är ett område inom vilket det finns stor potential att minska utsläppen.
3. Det är ett område inom vilket individen har möjlighet att påverka sitt beteende.
4. Det är ett område som är aktuellt vid tid för genomförande av kommunikationsaktiviteten.

Temakampanjen Klimatsmart framtid 2012-2013

Klimatsmarta stockholmares temakampanj Klimatsmart framtid 2012-2013 har varit av entreprenöriell karaktär (i linje med den nya gymnasiereformen 2011). Syftet med kampanjen var att visa hur unga i Stockholm kan vara med och bidra till ett fossilbränslefritt och hållbart Stockholm genom sitt framtida yrkesval. Tanken har varit att visa på möjligheter som kommer med klimatutmaningen och få fler att vilja jobba och/eller utbilda sig med inriktning för en hållbar utveckling och ett fossilbränslefritt Stockholm.

Kampanjens arbetsnamn har varit Klimatsmart kompetens och gröna jobb men har kommunicerats som Klimatsmart framtid mot målgruppen i projektet. Den primära målgruppen har varit gymnasieungdomar i Stockholm och den sekundära målgruppen deras lärare och andra vuxna i skolan.

Temakampanjens övergripande kvantitativa mål var följande:

- 20 % (motsvarar cirka 2000) av de gymnasieungdomar som går andra eller tredje året på de kommunala gymnasieskolorna i staden ska ta del av projektet Klimatsmart framtid genom inspirationsdagen, ett magasin och ett yrkesvägledningsevent.
- Minst 100 Gröna sommarjobb ska vara tillgängliga för gymnasieungdomar att söka sommaren 2013.

Genomförande och resultat

Inspirationsdagarna hösten 2012

Inspirationsdagarna på stadens gymnasieskolor planerades och genomfördes i samarbete med konsulten The Good Tribe. De direktupphandlades efter ett förfarande där tre konsulter med samma inriktning hade fått lämna anbud.

Erbjudande om att delta på inspirationsdagen skickades ut från miljöförvaltningen till alla gymnasiechefer och rektorer för stadens kommunala gymnasieskolor. Först till kvarn gjorde att de åtta tillfällen som kunde erbjudas enligt budgeten snabbt bokades upp.

Skolorna ansvarade för att alla lokaler och teknisk utrustning fanns tillgänglig i det skick som önskades. Det har i de flesta fall fungerat bra förutom enstaka problem med möblering i samband med den avslutande workshopen.

Programmet för inspirationsdagen togs fram i samarbete mellan miljöförvaltningen, The Good Tribe samt några av gymnasieskolorna som visade tidigt intresse för att delta. Programmet innehöll presentationer av unga förebilder, filmer och diskussioner som gav konkreta exempel på de utmaningar och möjligheter samhället står inför i klimatfrågan. Programmet för inspirationsdagen finns i bilaga 1.

En del av programmet var en workshop om ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 där ungdomarna i grupper diskuterade sina visioner för hur Stockholm ska se ut 2050 och illustrerade dem genom att göra löpsedlar. Ett urval löpsedlar presenteras i bilaga 2.

Som avslutning på inspirationsdagarna delades det särskilt framtagna magasinet Klimatsmart framtid ut till eleverna för fortsatt

motivation och fördjupning. Magasinet innehåller artiklar med flera positiva förebilder som redan idag på olika sätt och arbetsplatser arbetar för ett klimatsmart Stockholm. Magasinet Klimatsmart framtid är med som bilaga 3.

Uppskattningsvis deltog 1500 elever på de åtta inspirationsdagarna. Det innebar att kampanjen nådde 15 % och inte riktigt målet 20 % (cirka 2000 elever) av de gymnasieungdomar som går andra eller tredje året på de kommunala gymnasieskolorna i staden. Varje skola erbjöds 250 platser men de flesta hade ett bortfall på ca 10 %. Vissa skolor kunde inte få ihop 250 elever. De skolor som deltog på höstens inspirationsdagar listas i bilaga 8.

Både elever och lärare på skolorna fick efteråt utvärderingsenkäter om dagen via mejl. En sammanställning av enkätsvaren visar på stor variation från skola till skola. Skolorna har uppskattat olika delar av dagen olika mycket och det märks inte något mönster i att en viss del av dagen skulle uppskattas mer eller mindre. Men majoriteten av deltagarna var nöjda och hade blivit inspirerade.

<p>62 % tyckte det var en mycket eller ganska intressant inspirationsdag</p> <p>75 % kan rekommendera inspirationsdagen till andra skolor</p> <p>45 % har fått en idé om vad de vill utbilda sig till eller jobba med</p> <p>43 % har fått klimatsmart inspiration inför sitt specialarbete i trean</p>

Stockholms ungdomsparlament hösten 2012

Parallellt med inspirationsdagarna i gymnasieskolorna hösten 2012 genomförde Utbildningsförvaltningen Stockholms ungdomsparlament (UP), en demokratisering som riktar sig till gymnasieelever och lärare inom staden. Arbetet sker inom ramen för den ordinarie undervisningen. De klasser som deltar i UP delas in i fem olika utskott (grupper) - miljöutskottet, trafikutskottet, socialutskottet, jämställdhetsutskottet, arbetsmarknadsutskottet

På Klimatsmarta stockholmars initiativ fick UP:s miljöutskott i uppgift att diskutera och ta fram en motion som behandlar frågan ”Hur ska Stockholms stad bli fossilbränslefritt till 2050?”

Eleverna på varje skola arbetade fram en motion som alla i utskottet kunde ställa sig bakom. Sedan träffades eleverna från samtliga deltagande gymnasieskolor för att jobba ihop sina motioner. De fem slutliga motionerna, en inom varje utskott, debatterades i en central plenarsession i Stockholms stadshus den 29 november 2012.

Miljöutskottets motion ”Hur ska Stockholms stad bli fossilbränslefritt 2050?” behandlar orsaker till, konsekvenser av och åtgärder för

att minska användningen av fossila bränslen. Åtgärderna som föreslås är bland andra öka miljömedvetenhet i staden, satsa på förnybara energikällor, miljöbilar, förbättrad kollektivtrafik och omvandling av matavfall till biogas. Se motionen i bilaga 4.

Av de 900 elever som var med i UP från de 12 gymnasieskolorna deltog en femtedel, cirka 150 elever, i miljöutskottets diskussioner och motioner om ett fossilbränslefritt Stockholm 2050. De skolor som deltog på ungdomsparlamentet 2012 listas i bilaga 8.

Gröna sommarjobb 2013

Planering av satsningen på gröna sommarjobb påbörjades under våren 2012. Tanken var att erbjuda intresserade gymnasieungdomar från inspirationsdagarna en konkret möjlighet att fördjupa sitt intresse för klimatsmart kompetens genom att sommarjobba på en arbetsplats med ett aktivt klimat/miljöarbete under tre veckor.

En definition av vad ett grönt jobb är togs fram och godkändes av styrgruppen. För att testa idén Gröna sommarjobb för stadens gymnasieungdomar gjordes en första rundringning till ett antal företag i Klimatpakten. De företag som kontaktades visade intresse för projektet och kunde redan i detta skede utlova ett 10-tal gröna sommarjobb.

Satsningen på Gröna sommarjobb lanserades på Klimatpaktens årsmöte den 11 september 2012. Under hösten 2012 förbereddes en omfattande rundringning till medlemsföretagen i Klimatpakten, Hagainitiativet och andra gröna företagsnätverk. Samtidigt togs intresseanmälningar till Gröna sommarjobb emot från de ungdomar som hade deltagit på inspirationsdagarna. Kampanjen stämde av med Stockholms stads officiella satsning på sommarjobb för ungdomar för att inte konkurrera med dem. Till slut hade 115 gymnasieelever anmält intresse för ett grönt sommarjobb.

När rundringningen genomfördes under våren 2013 visade det sig dessvärre att de flesta av företagen i Klimatpakten inte kunde erbjuda några sommarjobb. Anledningen till detta berodde främst på följande faktorer: lågsäsong och semestrar under sommaren, svårt att få tid till eventuell handledning samt få arbetsuppgifter som skulle kunna räknas som ett grönt sommarjobb och delvis elevernas brist på särskild högskolekompetens.

Det visade sig alltså vara betydligt svårare än förundersökningen visade att få ihop hundra gröna sommarjobb i Stockholms stad. Men de flesta företag som kontaktades var intresserade och tyckte att initiativet och syftet var viktigt och bra, men när de undersökte möjligheterna på sin arbetsplats kunde de inte ordna praktiska

förutsättningar för att ta emot en grön sommarjobbare. Då togs beslutet att avbryta satsningen på gröna sommarjobb.

Yrkesvägledningseventet våren 2013

Efter satsningen på Gröna sommarjobb planerade och genomfördes ett yrkesvägledningsevent. Tanken var att de gymnasieungdomar som var intresserade av att söka sig till en utbildning eller karriär med klimatkompetens skulle få tips på hur de kunde gå till väga.

Eventet planerades och genomfördes i samarbete med Ungdomar.se och deras hållbarhetsturné We Change som hade liknande syfte och inriktning. Inbjudan till eventet skickades ut från miljöförvaltningen till de ansvariga lärare som varit med på inspirationsdagarna under hösten. De skickade i sin tur vidare inbjudan till berörda elever.

Eventet arrangerades på eftermiddagen den 8 april på Hotell Clarion Skanstull och bestod av ett större mingel där ett 30-tal så kallade möjliggörare - organisationer, företag, högskolor, med flera - fanns på plats för att inspirera och engagera ungdomarna. Möjliggörarna presenteras i bilaga 5.

Yrkesvägledningseventet besöktes av drygt 400 gymnasieelever från olika skolor i Stockholm. Det är dock oklart hur många av dessa som hade varit med på inspirationsdagarna hösten 2012 då Ungdomar.se gick ut med en bredare inbjudan. En bedömning är att cirka 35-40 av de elever som var med på inspirationsdagarna hösten 2012 kom på eventet.

Fler inspirationsdagar på hållbarhetsturnén We Change

Stockholm stad var en av sex värdstäder för Ungdomar.se och deras hållbarhetsturné We Change våren 2013. Under två dagar 8-9 april på Hotell Clarion Skanstull arrangerades därför heldagsseminarier och workshops med liknande innehåll och upplägg som kampanjens inspirationsdagar under hösten 2012.

Programmet innehöll exempel på de utmaningar samhället står inför idag i klimatfrågan och situationen utifrån olika hållbarhetsaspekter ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Möjligheter för vad var och en kan göra för att minska klimatpåverkan presenterade av olika aktörer med egna konkreta erfarenheter. Deltagarna träffades sedan i mindre grupper i workshops för att diskutera sina tankar om och idéer för omställningsarbetet. Programmet presenteras i bilaga 6.

Totalt deltog 850 elever från 11 gymnasieskolor i Stockholm under dessa dagar. De skolor som deltog på We Change i Stockholm listas i bilaga 8. Genom samarbetet med Ungdomar.se utökades antalet inspirationsdagar till totalt tio och inkluderade fler gymnasieskolor.

Workshops om fossilbränslefritt Stockholm 2050

Som en del av programmet under We Change i Stockholm genomförde Klimatsmarta stockholmare tillsammans med Sveriges ungdomsråd två workshops. Här uppmanades ungdomarna till att komma på idéer för hur stockholmarna kan engageras för att minska sina växthusgasutsläpp för att uppnå ett fossilbränslefritt Stockholm. Främst diskuterades alternativ till att resa med bil, minska matavfallet och minskad energianvändning i bostaden. Ungdomarnas förslag till aktiviteter presenteras i bilaga 7.

Erfarenheterna från dessa workshops är att ungdomarna har bra koll på vad frågorna handlar om och även på vad som måste göras. De gav värdefull återkoppling på de miljömål och miljösatningar Stockholms stad gör idag och flera kreativa förslag för framtiden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Temakampanjen Klimatsmart framtids mål att få med 20 % (cirka 2000) av stadens gymnasieelever på inspirationsdagarna hösten 2012 nåddes inte helt utan landade på 15 % (cirka 1500) och satsningen på gröna sommarjobb fick läggas ned på grund av att företagen inte hade möjlighet att ordna sommarjobb. Samtidigt var de flesta ungdomar som deltog i kampanjen väldigt nöjda och kände sig inspirerade.

Genom att komplettera kampanjen med utbytet med Stockholms ungdomsparlament och samarbetet med Ungdomar.se kunde många fler gymnasieungdomar och gymnasieskolor inkluderas för att diskutera ett fossilbränslefritt Stockholm än temakampanjens ursprungliga målsättning. Totalt engagerades 2500 elever (25 %) i åldern 16 - 19 år från 23 olika gymnasieskolor i Stockholms stad i diskussioner om ett fossilbränslefritt Stockholm och ungdomarnas möjligheter för en klimatsmart karriär.

Många företag var genuint intresserade av gröna sommarjobb och klimatsmarta satsningar, även om de i nuläget inte hade möjlighet att ta emot ungdomarna. Det finns en potential för framtiden att satsa på detta, men det krävs framsynt planering och satsningar på arbetsplatserna att ta in unga. Några förslag till alternativ som gavs var praktikplatser andra tider på året och mentorer till ungdomarna.

Responserna från gymnasieungdomarna var positiv, de är intresserade och engagerar sig gärna i omställningen till ett fossilbränslefritt Stockholm. Men de efterlyser möjligheter och strukturer som underlättar för deras medverkan, bland annat stöd och inbjudningar från staden till att delta i konkreta satsningar inom dessa frågor.

Förvaltningen anser att det är viktigt att på olika sätt inspirera och göra ungdomarna delaktiga i stadens arbete med omställningen till ett fossilbränslefritt samhälle. Det är de som framöver ska genomföra åtgärder och ta fortsatta beslut så att målet ett fossilbränslefritt Stockholm kan nås 2050.

Stockholms stad och företag som satsar på lösningar för ett fossilbränslefritt samhälle bör även satsa på att skapa möjligheter för och uppmuntra ungdomar till att ta del av utbildningar och arbetsplatser som satsar på ett aktivt klimatarbete för att inspirera och stimulera dem till att vilja arbeta med klimatsmarta lösningar i sina kommande karriärer.

Den totala kostnaden för temakampanjen Klimatsmart framtid uppgick till cirka 600 tkr. Kostnaderna var främst de åtta inspirationsdagarna på gymnasieskolorna, magasinet och samarbetet med Ungdomar.se

Förvaltningen föreslår nämnden att godkänna avrapporteringen av Klimatsmarta stockholmars temakampanj Klimatsmart framtid och översända ärendet till Utbildningsnämnden för kännedom.

SLUT

Bilagor

1. Program inspirationsdagarna på gymnasieskolor hösten 2012.
2. Urval av ungdomarnas löpsedlar år 2050, från workshops på inspirationsdagarna hösten 2012.
3. Magasinet Klimatsmart framtid från hösten 2012.
4. Stockholms ungdomsfullmäktiges miljöutskotts motion om ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 från 29 november 2012.
5. Möjliggörare på yrkesvägledningseventet 8 april 2013.
6. Program inspirationsdagarna Hållbarhetsturnén We Change i Stockholm 8-9 april 2013.
7. Ungdomarnas idéer till aktiviteter som engagerar stockholmare till att minska sina växthusgasutsläpp för ett fossilbränslefritt Stockholm, från workshops på We Change 8-9 maj 2013.
8. Deltagande gymnasieskolor på samtliga aktiviteter under temakampanjen Klimatsmart framtid 2012-2013.